

persbericht

3 DECEMBER 2013, 00:01 UUR

Inlichtingen bij
Dr. P.H. van Mulligen
persdienst@cbs.nl
T 070 3374444

Dr. J.C. Vrooman
c. vrooman@scp.nl
T 070 3407846
M 06 11585136

Armoedesignalement 2013:

Sterke groei armoede in 2012, maar afzwakking verwacht

Den Haag, 3 december 2013

- In 2012 is de armoede in Nederland sterk toegenomen, net als in 2011. Ramingen wijzen op een minder sterke groei in 2013, en een verdere afname in 2014.
- Ook de langdurige armoede liep in 2012 op.
- De kans op armoede is het hoogst bij eenoudergezinnen, alleenstaanden tot 65 jaar, niet-westerse huishoudens en bijstandontvangers. Bij al deze groepen nam het armoedepercentage in 2012 flink toe.
- Sinds 2007 is de armoede onder kinderen sterk toegenomen.
- Armoede concentreert zich in de grote steden. De postcodegebieden met de meeste armoede liggen in Leeuwarden en Den Haag.

Dit zijn enkele conclusies uit het vandaag verschenen *Armoedesignalement 2013*. In het rapport geven onderzoekers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) een zo actueel mogelijk beeld van de omvang, ontwikkeling en karakteristieken van armoede in Nederland. Het *Armoedesignalement 2013* is het vierde jaarrapport in een informatiereeks over armoede, die door het SCP en het CBS gezamenlijk wordt uitgebracht.

Armoedegrenzen

In het rapport zijn twee hoofdcriteria voor armoede gebruikt.

Het CBS bespreekt de kans op armoede aan de hand van de *lage-inkomensgrens*. Deze grens vertegenwoordigt een vast koopkrachtbedrag en wordt jaarlijks alleen aangepast voor de prijsontwikkeling. Het CBS beschrijft vooral de kans op armoede onder huishoudens.

Het SCP beschrijft armoede op grond van het *niet-veel-maar-toereikendcriterium*. Dit normbedrag is gebaseerd op de minimaal vereiste uitgaven voor voedsel, kleding, wonen en sociale participatie. Het SCP kijkt voornamelijk naar de armoede van individuele personen.

In bijlage A van dit persbericht worden de armoedegrenzen verder toegelicht.

Gegevens

Voor het vaststellen van de omvang van armoede is vooral gebruik gemaakt van het Inkomenspanelonderzoek van het CBS. De meest recente cijfers lopen tot en met 2012. In aanvulling hierop heeft het SCP de omvang van armoede in 2013 en 2014 met behulp van een rekenmodel geraamd. Bijlagen B en C geven een overzicht van de ontwikkeling van armoede in de periode 2000-2014.

Armoede in 2012 sterk gestegen

De economische crisis die eind 2008 begon had aanvankelijk een bescheiden effect op de omvang van armoede. Pas in 2011 begon de armoede volgens beide grenzen flink toe te nemen, en in 2012 was de stijging nog groter.

Afgemeten aan de *lage-inkomensgrens* hadden 664 duizend huishoudens (9,4 procent van alle huishoudens) in 2012 kans op armoede. Dat betekent een forse stijging ten opzichte van 2011 en 2010 toen respectievelijk 575 duizend huishoudens (8,2 procent) en 514 duizend huishoudens (7,4 procent) een laag inkomen hadden. In totaal moesten 1,329 miljoen mensen in 2012 rondkomen van een laag inkomen.

In 2012 hadden 1,197 miljoen mensen een inkomen onder het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* (7,6 procent van de bevolking). Dat jaar kwamen er 152 duizend arme personen bij; in 2011 was de arme groep al met 100 duizend gegroeid. In 2012 verkeerden 551 duizend huishoudens onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium (7,8 procent van alle huishoudens).

Afzwakking verwacht

De ramingen geven aan dat de armoede in 2013 volgens beide grenzen nog op zal lopen, maar minder dan in 2012. In 2014 neemt de armoede aan de hand van het niet-veel-maar-toereikendcriterium naar verwachting iets af, terwijl ze op basis van de lage inkomensgrens minder sterk groeit dan in 2013.

Volgens het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* stijgt het aantal armen in 2013 naar verwachting met 16 duizend personen, tot 1,213 miljoen (7,7 procent). In 2014 zal dit vermoedelijk met 35 duizend mensen afnemen. Er zijn dan 1,178 miljoen armen (7,4 procent), iets minder dan in 2012.

Op basis van de *lage-inkomensgrens* komen er in 2013 naar verwachting bijna 40 duizend huishoudens met kans op armoede bij, waardoor het totaal op 703 duizend (9,9 procent) zou uitkomen. De raming voor 2014 wijst op een lichte toename met 14 duizend, waardoor er 717 duizend huishoudens met een laag inkomen zouden zijn (10,1 procent).

Ook kans op langdurige armoede sterk toegenomen

Ruim 170 duizend huishoudens hadden in 2012 ten minste vier jaar achtereen een *laag inkomen*, 17 duizend meer dan het jaar ervoor. Het aandeel huishoudens dat langdurig onder de *lage-inkomensgrens* verkeert, liep daarmee op van 2,4 procent tot 2,7 procent.

Afgemeten aan het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* nam de langdurige armoede in 2012 eveneens toe, van 2,2 procent naar 2,7 procent van alle mensen.

Armoede bij risicogroepen verder toegenomen

Bij alle groepen die van oudsher al kampen met een hoog risico op armoede nam het aandeel huishoudens met een inkomen onder de *lage-inkomensgrens* in 2012 verder toe. Bij huishoudens die bijstand ontvingen, liep het percentage met een inkomen onder de lage-inkomensgrens op van 69 procent in 2011 naar bijna 74 procent in 2012; bij eenoudergezinnen van 28 naar 30 procent; bij alleenstaanden tot 65 jaar van 18 naar 20 procent; en bij niet-westerse huishoudens van 25 naar bijna 29 procent. Binnen de groep niet-westerse huishoudens was de kans op armoede in 2012 aanmerkelijk kleiner voor de tweede (bijna 20 procent) dan voor de eerste generatie (31 procent).

Op basis van het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* is het armoedepercentage in 2012 eveneens het hoogst bij bijstandsontvangers (47 procent), alleenstaande moeders (24 procent) en migranten (uit Polen: 18 procent; uit Turkije: 19 procent; uit Marokko: 21 procent).

Arme volwassenen hebben vaak werk; ruim de helft is van Nederlandse origine

Absoluut gezien hebben arme volwassenen vaak werk. Op basis van het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* waren er in 2012 348 duizend werkende armen (waaronder 165 duizend zelfstandige ondernemers, zowel met als zonder personeel). Er waren toen 255 duizend arme uitkeringsontvangers en 79 duizend arme 65-plussers. Ook is de meerderheid van Nederlandse komaf: van de 813 duizend volwassenen in armoede waren er 488 duizend autochtoon.

Sterke groei armoede onder kinderen

Sinds 2007 zijn er ruim 100 duizend arme kinderen bijgekomen, waardoor het aantal 0-17-jarigen beneden het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* in 2012 is opgelopen tot 384 duizend (11,4 procent van alle kinderen, +3,4 procentpunt). Eén op de drie armen is jonger dan 18 jaar. De armoede onder kinderen is nog wel minder dan tijdens het hoogtepunt in 1994.

Armoedegroei tijdens de crisis uiteengelegd

Het aandeel mensen onder het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* nam in de periode 2007-2012 met 2,1 procentpunt toe. Deze toename komt voor eenderde voort uit het gestegen armoederisico van kinderen. Nog eens eenderde houdt verband met veranderingen bij de uitkeringsontvangers. Dit betreft vooral de gegroeide groep werklozen en bijstandontvangers, die bovendien meer risico op armoede ging lopen. Tot slot hangt een derde van de gestegen armoede tijdens de crisis samen met ontwikkelingen bij werkenden. Er kwamen minder loontrekkenden en meer zelfstandigen, en in beide groepen steeg het armoederisico.

Financiële problemen

Huishoudens met risico op armoede kampen vaak met financiële problemen. Acht op de tien huishoudens met een inkomen onder de *lage-inkomensgrens* gaven in 2012 aan onvoldoende geld te hebben voor uitgaven op het vlak van voeding, kleding, woninginrichting en vakantie. In dat jaar had 11 procent van de huishoudens met een laag inkomen een achterstand in de betaling van huur of hypotheek. Dit is ruim hoger dan in 2008, toen dit aandeel 7 procent bedroeg maar wel iets minder dan in 2011 (13 procent). De groep met weinig inkomen die zich genoodzaakt zag schulden te maken, groeide van ruim 5 procent in 2008 naar bijna 8 procent in 2013.

Gemeenten en postcodegebieden met veel armoede

Persbericht

In 2011 bevond bijna een kwart van alle huishoudens met een inkomen onder de *lage-inkomensgrens* zich in één van de vier grote steden. Vooral in Amsterdam (15,4 procent), Rotterdam (14,9 procent) en Den Haag (14,0 procent) was het aandeel huishoudens met een laag inkomen hoog. Naast deze drie gemeenten bevat de top 10 onder meer ook Groningen (14,0 procent) en drie Zuid-Limburgse gemeenten, te weten Vaals (13,7 procent), Heerlen (13,0 procent) en Kerkrade (11,8 procent).

Op basis van het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* was het armoedepercentage in 2011 het hoogst in de drie grootste steden (11,4-12,3 procent van alle inwoners) en Vaals (10,4 procent). In Den Haag en Rotterdam steeg de armoede sinds 2009 meer dan in Amsterdam. Rotterdam heeft de meeste arme postcodegebieden in de top-20. Het postcodegebied met het hoogste armoedepercentage bevond zich in 2011 echter in Leeuwarden (PC 8924, Heechterp-Schieringen: 25,6 procent), dat met het grootste aantal armen lag in Den Haag (PC 2525, Schilderswijk-West: 3.600 personen).

Armoedesignalement 2013. CBS/SCP, Den Haag: Centraal Bureau voor de statistiek, ISBN 978 90 377 9689 5, prijs € 14,50.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet-)boekhandel of te bestellen via de website www.scp.nl of via verkoop@cbs.nl

Voor meer informatie:

CBS: dr. P.H. van Mulligen, tel. 070 - 337 4444, e-mail: persdienst@cbs.nl

SCP: dr. J.C. Vrooman, tel. 070 - 340 7846 of 06 - 11585136, e-mail: c.vrooman@scp.nl

Sociaal en Cultureel Planbureau

BIJLAGE A: Technische toelichting

Persbericht

In het *Armoedesignalement 2013* is in het CBS-deel gebruik gemaakt van de *lage-inkomensgrens*. In het SCP-deel is het *niet-veel-maar-toereikendcriterium* volgens de gegeneraliseerde budgetbenadering als centrale maatstaf in de statistische beschrijving gehanteerd.

De *lage-inkomensgrens* weerspiegelt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau voor een alleenstaande in 1979, toen deze in koopkracht het hoogst was. Voor meerpersoonshuishoudens is deze grens met behulp van equivalentiefactoren aangepast aan omvang en samenstelling van het huishouden. Omdat de *lage-inkomensgrens* alleen voor prijsontwikkeling wordt geïndexeerd, is dit criterium geschikt voor vergelijkingen in de tijd. In de beschrijving van de kans op armoede stelt het CBS het huishouden centraal.

In de budgetbenadering wordt armoede afgemeten aan de hand van normbedragen die het SCP in overleg met het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) heeft vastgesteld. Het *basisbehoefteniveau* omvat de minimale uitgaven voor voedsel, kleding en wonen en enkele andere moeilijk te vermijden kosten. In de hogere *niet-veel-maar-toereikendvariant* worden daarnaast bescheiden uitgaven voor sociale participatie en recreatie meegeteld. Ook hier worden de normbedragen voor meerpersoonshuishoudens bepaald met equivalentiefactoren. De bedragen worden jaarlijks bijgesteld op grond van het vijfjaarlijks voortschrijdend gemiddelde in de mediane uitgaven aan voedsel, kleding en wonen. Hierdoor weerspiegelt de budgetgerelateerde grens gedeeltelijk de ontwikkeling in de welvaart. Het SCP telt armoede primair in personen.

Niveau van *lage-inkomensgrens* en *niet-veel-maar-toereikendcriterium*
(netto maandbedrag in euro, lopende prijzen)

	Alleenstaande	Paar			Eenoudergezin	
		zonder kind	1 kind	2 kinderen	1 kind	2 kinderen
Lage-inkomensgrens¹⁾						
2011	960	1 320	1 610	1 810	1 280	1 450
2012	990	1 350	1 650	1 850	1 310	1 490
Niet-veel-maar-toereikendcriterium						
2011	1 020	1 400	1 710	1 920	1 360	1 540
2012	1 040	1 430	1 740	1 960	1 390	1 570

1) Om te bepalen of het inkomen onder of boven de *lage-inkomensgrens* valt, is de huurtoeslag niet bij het inkomen geteld.

Bron: CBS (*lage-inkomensgrens*) en SCP (*niet-veel-maar-toereikendgrens*).

Persbericht

De afbakening van armoede is gebaseerd op gegevens uit het Inkomenspanelonderzoek waarvan de meest recente inkomensgegevens betrekking hebben op 2012. Ter verkrijging van armoedecijfers voor 2013 en 2014 zijn door het SCP ramingen uitgevoerd. Deze zijn gebaseerd op de door het Centraal Planbureau berekende koopkrachtmutaties voor verschillende sociaaleconomische groepen in de bevolking. Door het SCP zijn deze koopkrachtcijfers gebruikt om een schatting te maken van de inkomens in 2013 en 2014 van steekproefpersonen uit het Inkomenspanelonderzoek 2012.

De inkomensgegevens hebben betrekking op huishoudens waarvan de hoofdkostwinner gedurende het gehele jaar een inkomen had. Studentenuishoudens en bewoners van instellingen, inrichtingen en tehuizen zijn buiten beschouwing gelaten.

Bijlage B:
Huishoudens onder de lage-inkomensgrens (CBS)

Persbericht

Huishoudens met (langdurig) inkomen onder de *lage-inkomensgrens*, 2000-2014 (in aantallen x 1000 en in procenten van de bevolking)

	huishoudens			
	< lage inkomensgrens		waarvan langdurig*	
	aantal x 1000	%	aantal x 1000	%
2000	754	11,8	309	5,4
2001	627	9,7	252	4,4
2002	596	9,1	227	3,9
2003	641	9,8	224	3,8
2004	618	9,4	207	3,5
2005	652	9,9	209	3,5
2006	593	8,8	196	3,3
2007	515	7,6	172	2,8
2008	515	7,5	163	2,6
2009	527	7,6	157	2,5
2010	514	7,4	149	2,4
2011	575	8,2	154	2,4
2012**	664	9,4	171	2,7
2013***	703	9,9	.	.
2014***	717	10,1	.	.

* Vier jaar of langer

** Voorlopige cijfers

*** Raming

Bron: 2000-2012: CBS (Inkomenspanelonderzoek); 2013-2014: SCP (raming)

Bijlage C:
Personen onder het niet-veel-maar-toereikendcriterium (SCP)

Persbericht

	personen			
	< niet-veel-maar-toereikend		waarvan langdurig*	
	aantal x 1000	%	aantal x 1000	%
2000	1040	7,0	281	2,2
2001	871	5,8	253	1,9
2002	915	6,0	256	1,9
2003	1040	6,8	279	2,1
2004	1021	6,7	302	2,2
2005	1034	6,8	302	2,2
2006	924	6,0	290	2,1
2007	843	5,4	279	2,0
2008	868	5,5	278	2,0
2009	955	6,1	281	2,0
2010	945	6,0	281	2,0
2011	1045	6,6	316	2,2
2012**	1197	7,6	381	2,7
2013***	1213	7,7	.	.
2014***	1178	7,4	.	.

* Drie jaar of langer

** Voorlopige cijfers

*** Raming

Bron: 2000-2012: CBS (Inkomenspanelonderzoek, SCP-bewerking); 2013-2014: SCP (raming)